

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na domu pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 239.

V Ljubljani, v torek 20. oktobra 1885.

Letnik XIII.

Denar — svetá vladar.

X.

Delniška društva.

Da se ne zapletemo v neprijetno polemiko ali tega in onega ne motimo v sladkih sanjah na „mehki blazini“, bodimo površni.

Delniška društva so se množila in se množé delu na škodo, borzi v korist. „Najboljši del“ si izvoli kapital. Delnice vedno ostanejo borzijancem v rokah, ki kot vodje in upravni svetovalci posném-ljejo smeteno, ostanek prepuščajo drugim.

Vélíka industrija delniških društev izpodkopáva tla rokodelcem in samostojnim obrtnikom, da postanejo navadni dninarji. Tudi veči obrtniki in tovarnarji lezejo rakovo pot. Ravno obrtniška prostost je ločila delo in denar.

Kdor je imel denar, je ž njim kupčeval, revež pa je moral delati na polji in v tovarni. Če je bil priden, varčen, in mu je bila sreča mila, preril se je skoz življenje, mnoge pa je slana vzela. Visoke obresti snedó kapital, ki si ga je izposodil.

Kreditne banke plačujejo delničarjem 8 do 9, tudi več odstotkov „dividende“; koliko pa „zaslužijo“ vodje in svetovalci! Zahtevajo sicer le 4 do 5% obresti od posojila, toda nalože ti „damno“ do 10%; to je, namesti 100 gld. dobiš le 90 gld., obresti pa moraš plačevati od 100. Vrh tega moraš plačati 1/4 do 1/2% upravnih stroškov. Če daš prepisati svoj dolg, zopet plačaš 2 1/2%. Je li čudno, če vedno póje boben, in se zemljišča prodajajo po 30 gld.? Vse dela, z malimi izjemami, za vélikega moža. Borza in banke stavijo céne izdelkom in pridelkom. Ktera postava jim véže roke? — In vendar učé profesorji, da je to edino prava pot narodnega gospodarstva, rekoč: „Stopiti ne smeš v skrivnostno delavnico naravnih moči na gospodarskem polji.“

Borzijanci se lahko smejejo v pest, ko slišijo

take nauke. In če se tako uči na najviših šolah, morejo li državni uradniki imeti pravi razgled na gospodarskem polji? Vsaj težko odstranijo mreno z oči, ki jim je zrastle na vseučilišči.

Pestave proti oderuhom so pogodile le javni npravni čut, koristijo ne mnogo. Delo in denar se morata združiti, delo mora biti plačano, potem se bomo otresli móre — kapitalista.

Snujejo se pridno vsakovrstne zadrúge. Mnogo je ravsa in kavsa, je li pristop prostovoljen ali prisiljen.

Važneje pa je gotovo vprašanje, kako je mogoče obvarovati zadružnike „pokroviteljstva“ vélikega moža. To se dá storiti, če zadrúge preskrbé svojim udom denarja in kredita ter jim toraj pripomorejo, da stopijo kot celota v gospodarsko življenje. Zadruga bi morala biti svojim udom posojilnica (Vorschusskasse), tedaj skupno premoženje; omisliti jim skupne naprave, kot: stroje, zaloge, prodajalnice. Tù sem naj bi nosil delavec in tudi neud svoje prihranjene novce, ne da bi stikal po borzi.

In kako delujejo zavarovalna društva? V Nemčiji n. pr. dobijo zavarovalna društva na leto do 200 milijonov zavarščine, izplačajo pa le polovice odškodnine; toraj 100 milijonov vzemó na leto ta društva zemljišču, posestvu in sploh malim ljudem. Upravni stroški se popolnem pokrijejo z dobičkom, ki ga dobé na borzi in pri bankah z glavnico, presegajočo eno milijardo. Ne poteza se zastoj kapitalistični liberalizem za privatne delavske zavarovalnice!

Še na nekaj moramo opozoriti svoje čitatelje pri delniških društvah in finančnih napravah.

Če namreč pregledaš imenike različnih društev, našel boš eno in isto imé kot upravnega svetovalca. Da še več. Te mastne službe so s časom postale dedščina maloštevilnih družin. Sorodni si krogi so se polastili vodstva raznovrstnih društev, eden drugemu si oddajajo službe. Ta obroč ima neomejeno

oblast na širokem polji. Delničarji si ne morejo pomagati. Raztreseni so navadno daleč okoli. Vodje in svetovalci imajo njihova pooblastila. Kot svetovalci pa opravljajo „mučno“ delo bratje, svaki, strici, stričniki, očetje in njihovi sinovi. To je država v državi. Na stotine milijonov je v rokah 30 do 40 sorodnih si oseb. Kako že pravi naš pregovor? Vrana vrani

Tako n. pr. je v Kolinu (Köln) 34 tacih denarnih bogov. Vodje so in nadzorniki pri različnih delniških društvih. Tri najdemo kot upravne svetovalce pri 7, dva pri 9, dva pri 10, enega pri 11, enega pri 14, enega pri 16, enega pri 17 in enega pri 19 društvih. Vsi pa so si v sorodu ali v svaštvu. Tako je 19kratni svetovalac brat 6kratnega in svak 10kratnega. Pred nedavnim časom je umrl v Kolinu nek vélik mož, še mladih let, ki je bil svetovalac pri 28 društvih. Marsikteri gledé plače z ministrom ne menja. In pri nas?

Tù je tudi globok in širok „požiralnik“ narodnega imetja, imenom nepotizem, ki se dá zasuti, ako se postavnim potom prvič: skrči število nadzorniških služeb, drugič izključijo iz vodstva in svetovalstva osebe, ki so si v bližnjem sorodstvu.

Še bi lahko mnogo pisali o denarji-vladarji, a že iz teh kratkih, splošnih élanov je vsak pazljiv bralec posnel, da se suče pereče socijalno vprašanje o kapitalu in delu, obrestih in oderuštvi. Plutokracija in kapitalizem sta nevaren sovražnik narodnega blagostanja. Z ojstrimi kremplji vlečeta k sebi ves dobiček zemlje in dela.

Ni samo krščansko načelo, marveč tudi gospodarsko in čisto naravno, da se ne razrušijo mostovi in brvi med posameznimi stanovi. Delu mora ostati zadosten del izdelkov, in kapital ne smé pogoltniti vsega dobička. Akoravno pa to zahtevata naravno pravo in človeška pamet, vendar se ne posreči brez krščanstva, t. j. praktičnega krščanstva. Brezkrščanski človek navadno goji v srci najgrše strasti. Družba brez vere, ki pri zidanji in popravljanji dr-

LISTEK.

Zadnji samotar.

Izvirén zgodovinski roman.

(Spisal Podvigénjski.)

(Dalje.)

„No, gospod Vekoslav“, začné po odhodu Krišpinovem gospod duhoven, „tù imate lep vzgled birokratične tesnosti, taki so, vsi vstrojeni po enem kopitu. Glejte no, ali zamore taka osornost pridobiti cesarju sreča podložnikov?“

„Res, človek res ne vé, kako bi se vedel“, odgovarja Vekoslav, „prav ste rekli, da dvomite, bo li tako brezobzirno, nevljudno vladanje zamoglo stvariti kaj stalnega.“

„Ponaša se ta Krišpin, kakor državén bog, zdi se, kakor bi zložen bil iz samih paragrafov in ukazov“, nadaljuje Poljanec. „Kakih novih postav pa imamo pričakovati? Kaj bo s to novo cenitvijo? No, že vem, obrtnika in kupea bodo oprostili vsake davščine, a vso državno butaro navalili bodo na zemljaka: iz zemlje bodo vsi sesali. Židovi pa se bodo med nas zarili, kakor pijavka, s svojo kramarijo, z menjicami in oderuštvom grabili bodo skupaj denar iz vse dežele: že se vsipljejo kakor črne muhe s tujega v Avstrijo, dovoljuje se jim rado

avstrijsko državništvo, da le sezidajo kako novo fabriko, ali vsaj nastavijo novo barantijo; a ne pomisli se, da žid že dve tisoč let ne zná druge obrti, kakor iz krščanskih žepov denar zvabljeti in o tujih žuljih bogateti. Ondan-le se jih je naselilo v Gradci spet cela čreda, došla je neki iz nemškega Hamburga, a v kratkem pričakujejo več družih. Srečen Gradec, bodo ti izpili sok, če ga imaš še kaj. Že so začeli menjavati in barantati, zatoraj se blago in živež draži dan na dan, ker žid tako dolgo pritiska, dokler sam samovoljno na trgu ne gospoduje. No, pa saj Gradec me bode težko več kdaj videl.“

„Kako pravite, gospod Poljanec?“ vpraša radovedno Vekoslav, „Vi ne pojdte več v Gradec?“

„Upam, da ne več“, odgovarja resno in togotno Poljanec, „vložil sem že svoj odpust in prošnja, nadejam se, da se mi v kratkem usliši; saj so lahko že sprevideli, da Poljanec ni sposoben za birokratični stroj, iščejo naj si družih. Ne, zadosti sem prestal! Moderna država vzgojevati hoče katoliški cerkvi duhovne, a to ne po Kristusovi veri, ampak po novi filozofiji. Priporoča se rektorjem generalnih semenišč: služabniki sv. vere imajo se vzgojiti pred vsem po pravih naukih Sokratovih. Govori se jim vedno le o neki veri, ljubezni, o čistem evangeliji, o Jezusu, prvem odgojitelji človeštva. Pa kaj, da

bi že pri tem ostalo! A v Gradci slišal sem profesorje, pravim profesorje bogoslovja, kateri zametavajo verske resnice, tajé pekel, zaničujejo zakramente, post in druge cerkvene postave. In kake vzglede imajo mladenči pred seboj? Med profesorji samimi se najdejo, ki bogoslovce očitno pohujšujejo, se ž njimi po pivnicah potikajo; v semenišči je vhod odprt nesramnicam, da se mladina ž njimi kratkočasi, saj prešestvo, pravijo, ni pregrešno, celibat prelomiti dovoljeno, všteto največ v majhen greh. Kako morajo taki nauki na mladino vplivati! Vse gré križem, ubogati neče nikdo več, izhod po noči in po dnevi jim mora biti svoboden, ako ne, žugajo vse prevreči. Vstavljal sem se, dokler sem mogel, prosil, opominjal, žugal, kaznoval. Vse zastoj. Ko sem ondan zvečer prišel domú, so me v obednici sprejeli s tem krikom: Nolumus hunc regnare super nos! In ropotali so in rjovelj ter jeli vzdigati stole proti meni; pobrati sem se moral; a prisegel sem, nikdar ne več med take razbojníke, med gojence državnih semenišč. Koj drugo jutro spisal sem odpoved in še tisti dan Gradec zapustil.“

„Tudi meni, ko sem slišal, da ste tukaj, zdelo se mi je, da ste letos pred kot druga leta prišli sem na deželo“, pravi Vekoslav.

„Da, da, izgnali so me, pravim, izgnali, po sili sem moral bežati. In taki filozofi, taki duhovni se

žavnega poslopja poriva na stran in zametuje krščanska načela, daje prostost onim strastem, ki v propad tirajo človeški rod.

Katoliška cerkev je s svojimi načeli pravice in dolžnosti postavila trden jéz krivici in samogoltnosti. Potegnila je črto med mojim in tvojim in ljubezni do bližnjega je dala mnogo prostosti. Te stare postavbe veljajo še danes: le meje pravnega polja niso tako nespremenljive, kakor glavna načela.

Da-si nismo toliki optimisti, da bi pričakovali od brezverske družbe boljših dni, vendar si stavimo še eno vprašanje: kako se namreč moremo rešiti nenasitljivih pijavk?

Manjka morda denarja? Hvala Bogu, borza nam ni še vsega pograbila. Tako imajo hranilnice v Nemčiji nad poltretjo milijardo; v Schulze-jevih in Raiffeisen-ovih in drugih blagajnicah se je steklo po malih doneskih 6 do 8 sto milijonov. Zavarovalna društva raznih vrst imajo rezervnega zaklada do poldruga milijarde, toda pri sedanjih razmerah služijo le velikemu kapitalu. Ko bi toraj denarni ljudje nosili svoj denar v prave posojilnice, ki niso v zvezi z borzo, koristili bi sebi in delu. Zadrugam bi se moralo pomagati, da bi dobile v roke večja podjetja kot: tovarne, rudokope, zalaganje vojakov itd., kar so imela do sedaj le delniška društva velicega kapitala. Tudi s tega polja bi se moral pogovati „Juif de Francfort“. Najprvo, se vé, morajo se iztrgati iz krempljev velike finance državne in druge privilegovane banke.

Ostali bi sicer še vedno „Krezi“, toda škodovati ne bi mogli več. Saj imajo odprto pot okoli sveta, tam naj iščejo kupčije in novih naselbin. Opomniti moramo, da so krščanska vsa velika parobrodna društva v Bremenu in Hamburgu, ki so ustanovila ob afrikanski obali svoje naselbine. Taka podjetja zahtevajo drznosti, vstrajnosti, premišljenosti in skušnje. Žid se ne loti kaj enacega, ne išče novih potov svoji kupčiji. Zagriže se v zeleno, zdravo drevo, kakor rastlina zajedalka ter vleče do zadnje kapljice iz debela sok. In ker so židi pri nas tako mnogoštevilni, potegnili so v sé vse premakljivo blago ter dobili promet v last.

Ker je bila potrebna postava zoper oderuhe, potrebna je še v višji meri postava zoper borzo. Narod ima pravico tirjati po svojih zastopnikih, da se zatré plevel židovskega denarja na njivi ubozege oratarja. Borza mora plačati primeren davek, to naj bode tudi ena točka našega programa. Vse obupuje, ker vidi, da mora z lastnimi rokami podpirati židovsko moč. Pred vsem pa moramo želiti in tirjati, da se ne ponovi privilegij židovskega finančnega instituta, avstro-ogerske banke. Ta je v gospodarskem in narodnem oziru glavni steber kapitalistične stranke. Država naj sama ima pravico izdajati papirnat denar.

Bomo li pričakali blaženi čas, ko denar ne bo več legitimni vladar in njegovi prijatelji najmojrejši?!

H-t-b-r.

Naš vek.

(Dalje.)

Res da, nekaj posebnega je to, a zgodi se vendar rado, kadar je vnanja omika najsijajnejša in narod pride do vrhunca svoje vnanje sreče — tedaj pa se začne tla, na katerih je poslopje izobraženosti naslonjena, udirati; opeša pogum in življenska moč v ljudstvu, v nemarno gleda v prihodnost, spozna svojo neomoglost, ter obupa vzdržati se na ti stopinji, in tako zabrede v pesimizem, in od tod postane nesposoben za vsako notranje prenovljenje. Prašamo, ali je pa to povsod tako, ali mora tako biti, ali previdnost Božja to hoče tako imeti, ali je ta postava vtemeljena v človeški naravi? Nikakor ne. Sicer ne trdimo, da bi se pojem napredka brez-pogojno razširil se neizmerno, da bi se mogla človeška narava razvijati brez konca in kraja, kljub temu vendar dobro vemo, da o pravem kulturnem napredku ne more biti govorjenja, ako se verskemu prepričanju odreka svoboda in se napredek le meri po lesku vnanje kulture, a tudi o tem smo prepričani, da ljudstvo v takih okoliščinah pri varnem vživanju svojih materijelnih koristi, katerih si je poprej pridobilo, ne more ostati. To priča zgodovina sveta, ne le rimskega ljudstva, marveč tudi starodavnih kulturnih narodov. — Seneka, Ciceron, Juvenal, Plinij, vsi, ki so bili na vrhuncu svojega časa in tisti, ki so imeli nalog, postaviti ljudem smoter, ne vedo ničesa v napredku; obup govori iz njih besedi. Pa zakaj se Rimci ni mogli obdržati na tem vrhuncu, katerega je bil že dosegel. Rimskemu ljudstvu, ko je dospelo do omike, se je bil mozeg v kosteh posušil, javno življenje je bilo pri korenini sprideno, in tako se je moglo razrušiti poslopje, ki je bilo postavljeno z izvanredno človeško modrostjo, spretnostjo, umnostjo in z železno voljo.

Dnevi, ki ostanejo slavni v rimski zgodovini za vse čase, bili so tudi dnevi, v katerih je priklopela do vrhunca neznajnost, samopašnost v življenji, spridenost nprav in nagnjusno brezboštvo; vse duševne moči so opešale, življenje ni imelo nikake vrednosti, bilo je brez pomena; otroci tega časa se niso le naveličali živeti, marveč gabilo se jim je do življenja. Le ta čas je bilo mogoče, da je Seneka hvalil modrijana Štoika, ki je svetoval Tulliju Marcellinu, da naj si išče smrti, kajti dolgočasna, a ne prehuda bolezen ga je napadla; mladi Plinij, naprošen po sorodovinceh, da naj izbije samomor ne misli strahopetu Rufu, ni ga svaril, marveč je bil tako prepričan o velikodušnosti tega človeka, da ga ni mogel dosti prehoviti. To pa navajamo da dokažemo, kako je brezverski rod tudi breznačajen, ker samoumor s prevdankom in premislikom, tako pravi kulturnih zgodovinarjev nekdo, ni le največja breznačajnost, marveč je tudi javno spričalo, da človek zaradi breznačajnosti samega sebe ne more prenašati.

Ako naš čas dobro razumemo, spoznati moremo, da je mnogo ljudi našega veka prišlo do tje, kamor so prišli Rimci, ko je omika začela nastopati rakovo pot. Opustimo drugo, ostanimo le pri tem, kake velikanske goljufije se vršé pri blagajnah, ni je zvestobe, za denar se vse dobi, vse žuga propasti, vendar vnanjega sovražnika ni v Evropi. — Zgodovina vseh

se bati, svoje cerkve ne bo izdal. Bog nam ga ohrani.“

„O veliki noči sem ga zadnji pot videl, ko sem bil v Gorici pri grofu Gvidonu. Kako ljubezniv je in vljuden; prikupiti se mora vsakemu. A veste, da z grofom sta velika prijatelja“, odgovori Vekoslav.

„No, prijatelja“, ugovarja dvomljivo Poljanec, „da bi se le gospod grof preveč ne vdal svojim prijateljem, ki se mu tako zvito prilizujejo; zdi se, da se je zadnja leta popolnoma nasrkal francoskega duha, ker ves gori za enciklopediste.“

„A menim, da temeljitosti ni pri njem“, na daljuje Vekoslav.

„No, temeljitosti, kje je pa najdeš v naših časih. Kar so iz starih pisateljev pomeli in sicer kar imajo ti slabega in plitvega, to ponujajo naši filozofi in veleumi kratkovidnemu občinstvu v dušno hrano. In od kar imamo tudi v Avstriji razglašeno tiskovno svobodo, rodé se kar čez noč novi pisatelji, kakor gobe po dežji. Na Dunaji izide neki vsak dan več brošur; vse se razpravlja, vse kritikuje, a tudi ono, kar je svetega, z blatom ometuje.“

(Dalje prih.)

časov priča, da se ljudstvo, ki je Boga zapustilo, ne more obdržati pri svoji omiki. Pa res, sedanja omikana Evropa ni zadovoljna s svojo omiko, vse nekako čuti, da smo na vrhuncu omike in ljudstvo sploh misli, da mora nastopiti prevrat v naših socialnih razmerah. Sicer materijelna moč in veličastvo še traja nekaj časa, dasiravno je duh, ki je vse to vstvaril, že davno zginil, kakor se kolo še vrti, tudi ko se je odmaknila roka, ki ga je zavihtela.

Tako je tudi stari vek, gledé na njegovo zunanjo kulturo, še več desetletij ostal v svojem tiru, dokler je pod Trajanom prenehalo vse napredovanje, in se potem hitro pomikalo navzdol.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. oktobra.

Notranje dežele.

Adresna debata v državnem zboru se je v soboto pričela. Koliko da se je govornikov vpisalo za njo in koliko proti, je znano. 32 mož levičarjev — samih levov, pripravljenih je, da jo bodo trgali na drobne kosce; 40 poslancev iz desnice oglasilo se je zopet, da hočejo kosce pobirati in z njimi kričanjem usta mašiti. Začel je govoriti in vodo kaliti zagrizeni Štajerec Carnieri. Kakor je bil mož do letos slaven med Demosteni na levi, tako so ga letos vsi dobri govorniški darovi zapustili. Pač je mnogo in dolgo čvekalo, toda vse kar je govoril, je bilo le — čvekanje brez jedra, brez soli! Zabavljati se kmalo kdo nauči in za to ni treba v državni zbor hoditi po drage dijete; tudi doma med hribi se opravi! Carnieri je zabavljat celemu svetu in niti Bogu bi ne bil prizanesel, ko bi le-ta kak portfelj pri sedanji vladi imel. Ministerski predsednik grof Taaffe, finančni minister Dunajevski in državnozborska večina bile so kakor ločje v vodi, ki se je pred njegovimi napadi treslo! Ali kali! Kar tem trem ni mogel na glavo zvaliti, otresele je na grofa Hohenwarta. Mož je toraj govoril in s tem svoj namen dosegel. Več pa treba ni! No, gristi pa ta lev zna v resnici, to se mu mora pustiti.

V državnem zboru predlagal je poslanec Mattuš načrt postove ki se tika *suplentov in pomožnih učiteljev* po c. k. srednjih šolah in pa po c. k. učiteljskih. Dotični načrt se glasi: § 1. Suplentje in pomožni učitelji, ki so po pridobitvi popolne učiteljske sposobnosti tri leta na kaki državni srednji šoli ali na kakem učiteljski neopretrgano in na občno zadovoljnost službovali, imajo prednost pred drugimi kompetenti, da se jim bo preskrbel druga služba na kakem drugem zavodu, kadar bi v dosedanji službi odveč postali. Enako veljavo imajo tudi tiste komunalne srednje šole, ki so z državnimi v vzajemnosti. § 2. Substitucijska pristojbina poviša se tistim suplentom in pomožnim učiteljem, ki so po doseženi popolni učiteljski sposobnosti v lastnosti pravih učiteljev po pet let neprenehoma in na zadovoljnost službovali, na 200 goldinarjev. Za ravno toliko poviša se jim ta pristojbina po dosluženih desetih letih. Službene leta štejejo tudi, kar jih je minulo, preden je ta postava veljavo zadobila. No, vendar le konečno nekaj če tudi ne mnogo, kar bo mladim učiteljskim močem težavni stan nekoliko polajšalo. Velika krivica se jim je do sedaj godila nasproti juristom, ki so navadno že po triletni praksi prišli v IX. uradniški razred in tudi nimajo nikakih večjih študij kakor pa suplentje. Če mu bodo okoliščine sedaj še tako nemile in bo moral morda ta ali oni res celih deset let čakati, preden se mu posreči, da ga nastavijo za profesorja, bo vendar le rešen svojih večnih 600 goldinarjev in bo tisočak dobil na leto.

Madjari kljub temu, da so vsi silno navdušeni za svoj „magyarország“, vendar niso v tem edini, bi se li Avstrija pomaknila proti Solunu ali ne. Zmerni Madjari se tega koraka bojé, ker se bojé Slovanov, kateri bi jih na ta način pomnoženi vdušiti mogli. Sovinisti pa tudi za to nimajo oči in nevpogljivo zahtevajo, da mora Avstrija proti Solunu in mora vse balkanske dežele pod-se spraviti in to kar po vrsti, kakor so Črnagora, Srbija, Stara Srbija, Albanija, Macedonija, z eno besedo, vse do Sofije, ktera naj ob iztoku nezasedena ostane. Takoj na to pa se mora ondi pričeti pomadjarovanje, ktero naj se prične tako-le: Vse te zasedene pokrajine naj se razdelé v osem vojvodin in vsaki naj se postavi na čelo kak madjarski velikaš (menda kak tak, ki je najbolj zadolžen), ki bi jo potem absolutiško vladal, kakor bi se njemu bolj prav zdelo. Vseh teh osem velikašev naj bi bilo neposredno madjarski kroni podrejenih. Kedar bodo pokrajine že zadosti pomadjarjene, potem naj se pa državne meje količki postavijo na nova mesta in „magyarország“ bo za toliko in toliko večji. Naj nikdo ne misli, da je morda to domišljija našega politikarja. Kaj še! Na Ogerskem je v resnici izšla knjižica „Magyarország és a délszlávi tartományok“ (t. j. Ogerska in jugoslovanske pokrajine). Spisal jo je Koloman Szekrenyessy, založil pa Ludovik Aigner. V tej brošuri se vse to od besede

bodo poslali med ljudstvo, je vzgojevat, osrečevati, ko sami nimajo nič, prav nič od duha Kristusovega, nobene resnosti, brez vsake npravne kreposti. Odgojevali bodo? Ne, zapeljevali, kužili bodo nedolžno mladino, ne odpirali, ampak zapirali nebesa vernim, pehali jih v pekel.“

„Slišal sem, da naš visokočastiti knezo-nadškof žalostno in nezaupno gleda v bodočnost, vznemirja da ga brezobzirno postopanje Dunajske vlade, ki se tako samooblastno vtika v cerkvene reči in žuga vse prevstrojiti ne posvetovavši se z duhovskimi oblastniki. In kakor pravijo, kar se je do zdaj naredilo, da je še le začetek. — Kaj bo še?“ vpraša Vekoslav.

„Da, strune med Jožefovo vlado in našim Edlingom napete so od dne do dne bolj. Lahko se razumé, da našemu blagemu Edlingu tak birokratizem, ki hoče v svetišči božjem gospodovati, ne more ugajati; predobro si je svest svojega božjega poslanstva; o, da bi le njegov apostolski duh tudi še druge avstrijske vladike oživljal! A med Jožefom in Edlingom mora kmalo priti do razpora. V kratkem, slišal sem, se ima razglasiti nov cesarski ukaz, ki bo, kakor se govori globoko, segal v pravice katoliške cerkve v Avstriji. A naš Edling, ni

do besede čita, kar smo tukaj navedli. Jedro je pravo in se strinja po večem s politiko, kakor jo „Slovenec“ za Balkan zastopa, namreč, da mora Avstrija dalje do Soluna, če neče zaostati, če neče propasti. Tudi to se vjema z našo politiko, da bi se svet zasedel le do bolgarske meje, kjer se ruski vpliv začneja. Daleč pa smo mi še od tega, da bi se bili kedaj za Madjare spotili, ako smo pisali, da bi bilo nad vse potrebno v Solun podati se. Sicer se pa ta ideja v pomadjarenji imenovanih pokrajin tudi Madjarom samim preneuma zdi, ki nima ne nog, ne glave. Da bi se pa te politiki na slovanški in ne na madjarski podlagi, tudi Rusija ne vstavljala, namignil je lansko leto Giers že sam, rekoč, da je na Balkanu meja, ktere bi ne Avstrija in ne Rusija prekoračiti ne smela, če bi hoteli vsaka na svojo korist ondi prodirati. Da je to meja bolgarska, razume vsak, kdor količ kaj politiko bere.

„**Irredenta Romania**“ imenuje se najnovejši strah na Ogorskem, ki tudi že svoje roke po dinamitu steguje, da bi se z njim oprostil pristujenega madjarskega despotizma. Stvar sama na sebi ni tako nedolžna, kakor si jo predstavljajo nekteri madjarski sodniki in jo ravno iz tega vzroka tako malomarno puščajo iz oči. Ako se med narodom že njegovi dušni pastirji podajajo v vrste zarotnikov, potem že mora zaževa jako kočljiva biti in to je sedaj pri Rumuncih po Erdeljskem. Prevratne proklamacije dohajajo v zapečatenih pismih na posamične osebe iz Rumunije na Erdeljsko. To je prišlo na ušesa pravosodnega ministra, ki je takoj zaukazal, da morajo pošte vse take sumljive pisma izročevati sodnikom, in te jih imajo pravico odpirati, da se prepričajo v vsebini. Pri Igenskem popu Maksimu našli so večo množico dinamita. Notar, ki ga je zaradi tega na odgovor poklical, ga praša, kaj da patroni pomenijo. Do trgatve, pravi pop, hočemo Madjarom še prizanašati, potem bomo pa obračunovati jeli med saboj. Notar je to sporočil sodniku, le-ta je pa rekel, da so to prismođarije in je šel na lov. Vendar pa je toliko zaukazal, da so dotičnega popa zaprli. Poleg tega napravljajo menda Rumunci po Erdeljskem tudi ponočne vaje, da bodo vedeli, kako in kaj, kedar se krvavi ples prične. Koliko je na tem resnice, in kje se pričinja domišljija, tega ne vemo. Nekaj pa že mora resnice biti. Oholost madjarska se mora enkrat ponižati.

Vnanje države.

Pisali smo že, da so **Arnauti po Albaniji** Turkom odrekli vojake. Kakor najnovejši telegrami sporočajo, dala je Turčija vsled tega Albancem na voljo, da ali rezervist sam stopi pod orožje ali pa se tega reši s tem, da dá dva konja za vojsko turški oblastniji. S tem mislijo menda Turčini dve muhi h krati zadeti. Prvič si mislijo na ta način nekaj konj za prenašanje živeža in drugih enakih reči pridobiti, drugič pa še zadosti vojakov, kajti nadjajo se, da če bi se Črnogora, ki je nedavno smodnik razdelila med vojake, ali pa Srbija dvignila proti Prizrendu, bi se vsi Arnauti in tudi tisti, ki so konje dali, dvignili proti Slovanom za Turčijo. Mogoče, ravno tako možno pa tudi, da ne! Črnogora je dolgo časa samo opazovala, kaj da se bo iz vse te moke skuhalo. Pri tem opazovanju pričala se je pa tudi ob enem, da če si sama ne bo pomagala gledé določbe državne meje med Črnogoro in Albanijo za tiste pokrajine, ktere ji je Evropa javno v last priznala in Turki za nje še vedno cincajo ne hoté jih priznati, jih ne bo nikdar imela. Knez Nikolaj je v Skadru tudi Turkom rekel, da nima nobenega zaupanja več v njihovo verodostojnost in da si bo že skušal sam priboriti, kar je njegovega. V tem smislu dala bi se tudi razlagati novica, da se je po Črnigori nedavno streljivo med vojake razdelilo in da mislijo na sovražnika vdariti.

Knez Aleksander Battenberg je mož, ki je vreden svojega imena. Bolgari so v novjšem času kar zaljubljeni vanj. Nekaj zato, ker jim je šel tako na oko 16. septembra, ko so se zjediniili in drugič zato, ker vidijo, da jih ne tira lahkomi selno na krvno polje, temveč skuša vse kolikor možno po mirnem potu doseči. Bolgari ga ne pusté od sebe in če bi si Rusi res v glavo vtepli, da bi na njegovo mesto kakega Waldemarja ali kakega Karadjordjeviča vrniti mislili, se bodo s skupno Evropo presneto opekli, kakor se je to zgodilo sedaj ob času oslobodjenja. Bolgari sicer priznajo, da je Evropa zadosti trdna, ako jim hoče svojo voljo občutiti dati; če bi jim pa mislila kneza umakniti, morala bi že vojakov poslati, kajti s samimi diplomatskimi notami ne bo ničesar opravila. Bolgari tudi o tem nečejo nič slišati, da bi Rusi njihove pokrajine zasedli in sedanjo združeno Bolgarijo napravili za rusko pokrajino, kteri bi potem kakega vélikega kneza za carovega namestnika dali. Oni hočejo le svojega Aleksandra, ktere ga od tedaj še bolj občudujejo, odkar jim je rekel, da rad gré, če Rusija to zahteva, samo če bo potem ona nad Bolgari čuvala in nad njihovo neodvisnostjo. V oziru na to izrekli so se Bolgari soglasno, da če jim hoče Evropa Aleksandra vzeti, naj pride ponj, sam v sporazumljenji z Bolgarsko ne bo nikdar odstopil! Bolgarija je knezova, knez pa njen!

Kaj mislijo **velesile na Balkanu** storiti, objavljajo „Times“ z opombo, da je gola resnica, kar pišejo. „Avstrija in Rusija sta se sporazumeli, Nemčija je pa „zraven“ prikimila, pa je bilo storjeno kar

Latinec pravi: „tres faciunt collegium!“ Te vse tri države hočejo Turčiji na srce položiti, da bi bilo dobro za njo, če bi se še ena nova konferenca sklicala, ktere bi se tudi Nemci, Francozi, Lahji in Angleži vdeležili. Neovrgljiva podlaga konferenci bila bi naj pa Berolinska pogodba. Ko bi si že možje na tej konferenci v roke segli, poslali bi svojega séla do kneza Aleksandra, da naj miruje in svoje vojake iz iztočne Rumelije venkaj pobere, sicer mu bode Evropa uro navila. Če bo pa knez Aleksander kljub temu pozivu trdovraten ostal (kar se bo izvestno zgodilo, da na take prismođarije ne bo odgovarjal), no potem dala bo Evropa Turčiji vso oblast, da se sme v iztočni Rumeliji svoje vojaške pravice poslužiti in Filipopolj z vojsko zaseči. Če bi pa visoka porta ne bila pri volji tega storiti, potem se ji bo priporočilo, da položaj v iztočni Rumeliji odobri, kakoršen je taisti sedaj. Kaj takega bi bili tudi naši hribovci zaželi, ki niso nikdar diplomatskih šol videli!

Marsikaj bi človek hotel biti in postati le **srbski kralj Milan** ne, tako jo je mož zavozil s svojo hitrostjo. Godi se mu, kakor tistemu Tomažu, o katerem narodna pesem pravi: „Tomaž, Tomaž, kam krevljaš; v Štiško vas po pet klobas, če tiste sneš, domu ne smeš, če jih prodaš pa dam ne znaš!“ Morda bo kdo rekel: to so fraze! Kaj še prijatelj, gola resnica. Milan je bil v Avstriji, ko se je homatija na Balkanu pri njegovem sosedu pričela. Hitel je, kar so ga le noge nesle domu, kajti dobro je vedel, da se mu prestol trese. Milan pozná svoje Srbe! Kakor hitro bi bil on oprezoval in se oportunitetne politike prijel, jeli bi ga bili gristi, in bi ga bili tako dolgo zbadali, da bi ga bili s prestola zgrizli, če bi ga ne bili še celó zapodili s silo. Da se temu ogne, kajti mož ima sina, kteremu mora za „gruntec“ skrbeti, sklical je takoj vojsko pod orožje, kolikor je je imel ravno na razpolaganje, češ, „audacem fortuna adjuvat“, ali po naše: „Korajža“ veljá! Pri tem podjetji zanašal se je Milan na to, da bo na Balkanu zagrmelo in treščilo ob enem. Tega se on niti nadjal ni, da bo ves ogenj prej ko ne le vžgana kodelja, ki silno zaplapola, pa je ob enem zopet po nji. Da bi bil mož to poprej vedel, bi bil pač domu prišel in bi bil morda tudi nekaj móž več oborožil, da si ohrani notranji mir in prestol ali tja doli na bolgarsko mejo bi ne bil nikdar kretil. Res je sicer, da bi se ga polovica Srbov prav rada znebila, in ravno tej polovici hotel je vstreči: češ, bomo pa nekaj sveta pridobili. Če ji bo vstregel pod sedanjimi okoliščinami, je jako dvojljivo, kajti mož hoče na nepravem koncu začeti, ker se misli Bolgarov lotiti. Kaj ga pes moti, pač ni znano; resnično pa je, da bo tepen kakor snop, ako se bo Bolgarije podstopil. Slaba se mu bo na vsak način godila. Če je kraljevini zastoj tolikanj stroškov na glavo nakopal, ga bodo zapodili nezadovoljneži, kterih število se bo s to mobilizacijo še podvojilo in Milan bo šel. Če se pa kljubu Evropi za vojsko odloči, ga bodo pa prej ko ne nasekali in zopet bo moral iti, ker ne bo domu znal, tako mu bodo pot zmedli, ker je on prezgodaj jel štrečno mešati. Edino po tem potu znal bi se še izviti, če bi on svoje čete namesto v Bolgarijo proti stari Srbiji obrnil. Tu bi mu resno razun Turčije nobena velesila ne nasprotovala. Koliko pa da je turški protest vreden, Evropa dobro vé.

Izvirni dopisi.

Iz Goriške okolice, 14. okt. (S tramvajem na par ne bo nič; Ajševska rabuka je stekla v puščavni pezek; najden mrtev žendarm.) Zadnja „Soča“ od 9. t. m. je poročala, „da se bodo poskušnje s tramvajem na par iz Gorice na Trnovo vršile 10. in 12. t. m. in pozneje da se bode vožnja slovesno odprla.“ Oh, vsa ta nada je šla že pri prvi poskušnji dné 10. t. m. po vodi. Kaj je prav za prav temu krivo, ne vem, ker sem pihanje in ropót parnega stroja opazoval le iz zračne perspektive, oziroma z daljnogledom. Parni stroj, na katerem sta bila priklopljena še dva tovarna prazna voza, se je vzdignil 10. t. m. po 8. uri zjutraj iz Gorice do Trojerjeve gostilne „na novi cesti“. Pihal je z velikim ropotom okoli Goriškega grada spremljan od množice ljudi in od ces. gojzbarske komisije, ki se je pred strojem peljala na treh vozéh. Voz in parni stroj tehtata blizo 100 kvintalov in zato ni čudo, da je pod velikimi in širokimi, vlitimi železnimi kolesi kamnje zeló hruščalo. Le počasi se je naprej pomikal, ker pred tim „spákom“, kakor imenujejo ljudje ta (čudni) parni stroj, so se morali srečujoči ga vozovi vstavljati in ljudje so deloma spregovali živino, da se ni pred groznim ropotom in črnim dimom, ki je plapolal iz dimnika, plašila. Še le ob 9³/₄ je prišel stroj s težavo vùn iz Solkanske vasi, (kamor je le pol ure iz Gorice), skoz ktero pelje neravno široka cesta, ter se začne vspenjati konec Solkana „pri stebrih“ navzgor po cesti, ki pelje na Trnovo in v cesarski Trnovski gojzd, pa oziroma na imenitno svetišče M. B. na sv. Gori. Pri studencu pod staro cesto, t. j. 20 minut od

Solkana, se je ustavil cele pol ure, kjer je bil star mostiček popravljen in z razmočeno zemljo posut, tako, da so se upali komaj čez. Ker je šel parni stroj le silno polagoma tje po dolgem ovinku proti vrhu Predala, se je množica radovednega ljudstva čedalje bolj zgubljevala, in ker je kazala ura že blizo poldan, ni ostala kakor le še komisija pri stroju. Ko udari poldan se stroj ustavi, ne vem zakaj; menda se ni upal naprej po ozki, razmočeni navkreber cesti brez nevarnosti in bi javljine mogel do noči na Trnovo priti po čedalje bolj strmi poti nad Ravnico. Toraj ni bilo drugače, nego da se vrne zopet po isti poti v Gorico, potem ko je stal cele dve uri pod Predalom mirno sred ceste. Komisija na treh vozéh gre potem zopet pred parnim strojem nazaj proti Solkanu, ali kmalo se splaši zaradi strojevega ropota konj onega voza, na katerem so se peljali ravno gospodje od „bomáštrije“ (Waldmeisteramt), tako, da je skočil pod cestni zid in se je nek zeló ranil, da ni več za rabo. Potem ko je storil parni stroj komaj poldrugo uro poti vùn iz Gorice, je prišel še le ob noči zopet v Gorico.

Ta prva poskušnja je pokazala prvič, da je stroj pretežek za takšno cesto,*) kakor pelje na Trnovo; drugič pa, da bi ljudje iz gorskih krajev tiste dneve, ko bi res vozarili drva s tistim strojem, ne mogli s svojo živino v mesto, ker je cesta preozka in živina bi se več ali manj plašila — kar ni čudo — kakor se je že pokazalo. Preračunilo se je, da bi zamogli na treh k strojnemu vozu priklopljenih vozovih peljati do 90 □metrov drv, kar bi s težo vozov znašalo do blizo 1000 stotov, ktere tako vsredotočene teže ne bi mogla sedanja ozka gozdna cesta nikakor nositi. Naj bi se bilo podjetje tudi posrečilo, bi imeli pri tem svoj dobiček le ces. gozdni urad pa dotični podvzetniki; meščani bi morali vkljub temu ravno tako drago plačevati drva, kakor so jih dosihmal. Ravničani, Trnovci in Lokvarji pa deloma Grgarci pa se veselé zdaj, da se ni posrečilo omenjeno podvzetje in bodo le oni še naprej z prevažanjem ces. drv Goriško mesto in njegove tovarne preskrbovali. Žalibog, da so Tminski gozdi že vsi posekani, in da se vsled tega ne plavijo več drva po Soči, ker jih ni več v veči meri najti, kakoršne je treba za plavljenje. Od ces. gozdov imajo pa le mnogoštevilni gozdni čuvaji in uradniki svoj dobiček, ker oni živé od njega, tako je viši gozdni urad še vesel, ako nima primankljeja konec leta pri splačevanju svojih uradnikov in mnogoštevilnih gozdnih čuvajev, izmed kterih so že marsikteri svojim duhovnim pastirjem n. pr. na Lokvah (okoli 1862) velike neopravičene sitnosti vganjali, tako da je neki kurat (r. J. L.) vsled tega poblašnil. Tudi sedanji mnogozaslужni Trnovski vikarij bi vedel o njih vedenju, n. pr. do cerkve itd., marsikaj povedati, vsled česar je bilo brati v letošnji „Soči“ stalno rubriko dopisov iz Trnovega, premda niso bile vse dotične „pikantnosti“ prišle v javnost. Pa pst! o tem, kajti „odiosa sunt restringenda“!

O glasoviti Ajševski rabuki od 2. avgusta t. l. se nič več ne sliši; dotični kmečki mladenči, ki so malo trdo tipali veleizdajske klice tuleče „irredentovske“ mladenče raztrgajoče slovenske zastave (oziroma dijake in sinove znamenitih Goriških starišev in uradnikov), so izpuščeni večidel — če ne že vsi — iz preiskovalnega zapora, ker je zaradi iste preiskave nek zagromelo iz bližine „Tržaškega solnea“ sém v Gorico: „Nur nicht die Sache auf die Spitze treiben!“ Nù, iz tega lahko posnamete tam pri Vas v Ljubljani in vsi ostali razpršeni Slovenci, kako se nam Slovanom v Primorju godi, kdo da zatira in kdo je že od nekaj zatiran! (Glej poleg tega še Pantkejevo preiskavo zoper dijake, ki so imeli besedo v Vipavi 23. avgusta t. l., potem ovržene že namenjene hrvaške paralelke v Pazinu, strahovanje Slovanov po celi primorski „irredenti“, v Gorici, v Trstu, po vsej Istri itd. itd. itd.!!!)

Oni žandarm Materž Brus, rodóm Idričan, ki je šel na patrolo na Lokve dne 12. avg. t. l. je bil najden 25. septembra t. l. po fantih, ki so lovili polhe v karniškem gozdu. Dotična komisija je našla, da se je sam sebi prestrelil prsi. Obleka je bila še precej ohranjena, meso je pa že po šest tednih skoraj vse na zraku segnilo; le po nogah ga je bilo še nekaj. Pokopali so ostanke na mestu. — O njegovem npravnem življenju ni bilo nič dobrega slišati, ker se je še malo pred samomorom v splošno pohujšanje ljudi

*) Zato je zadnji „Eco“ ironično omenil, da čakajo še drugega stroja iz „Anglije“ za drugo poskušnjo, pa to le za šalo! Pis.

(skoraj očitno) pečal z znano Lokvarsko nesramnico. Vzrok žalostnemu koncu je utegnil biti tudi še drugod, kakor je vedla povedati Tržaška „Edinost“. — Kakoršno življenje takšna je navadno tudi smrt!

Domače novice.

(Kranjski notarji) imeli so v nedeljo svoj občni zbor, pri katerem so bili v nov odbor izvoljeni gg.: dr. Jernej Zupanec za predsednika, Ivan Gogola, dr. Teodor Rudež, Luka Svetec in dr. Vok za odbornike.

(Društvo katoliških pomočnikov) potrdila je c. kr. deželna vlada spremenjena pravila.

(Tukajšnje veteransko društvo) spremenilo je tudi pravila, in mu jih je potem deželna vlada potrdila.

(Gasilna društva) ustanovila so se v Šmartnu pri Litiji, v Višnji gori in v Preserji.

(Povodnji), ki so po Koroškem in Tirolskem toliko strahu in še več škode napravile, provzročilo je gorko vreme, ki je v poslednjih dneh kar neutegoma nasjopilo po visokih gorah in snežnikih ter ondi velike množine snega stopilo. Nekaj, to se zna, so pa tudi nalivi pripomogli, da se je toliko vode nabralo.

(Čuvajte se.) Po Ljubljani slepari neka gosposki opravljena ženska Leopoldina Fuchs in ljudi za razno blago in obleko obira.

(Zgubil se je) posestnik Jože Princ iz Lip na Ljubljanskem močvirju. Jutri bo teden, ko je v Ljubljano pripeljal dva prešiča na prodaj. Prodal ju je za 48 goldinarjev. Od tedaj Prince ni bilo nič več domu. Slutijo, da je zvečer domu idoč in morda nekoliko vinjen, zašel v kak jarek polen vođe in vtonil.

(Načrt železnice,) čez Ture-planine naročila je vlada pri podjetniku Ceeconiju. Kedar bo dovršen, izročilo ga bo trgovinsko ministerstvo generalnemu nadzorništvu avstrijskih železnic v pretres.

(Poduk o črtežih [planih]) zove se najnovejša knjiga, ki jo je zložil g. Josip Bezlaj, meščanski učitelj na Krškem. Knjiga ima 23 strani o oktavu in 28 podob v prilogi. Razdeljena je tako-le: 1. Uvod. 2. Situacijski črteži. 3. Stavbarski črteži. 4. Nekoliko naukov o senci. 5. Še nekaj o barvah. Dodana je obširna terminologija za tehnično risanje in dodatek iz stavbarstva. Knjiga je prva te stroke v slovenskem jeziku, g. pisatelj je z veliko marljivostjo in pridnostjo nabiral besede in jih tukaj priobčil na hvalo in korist vsem, ki radi slovenski pišejo, pa jim manjka potrebnih tehničnih izrazov. Koliko tujih izrazov se nahaja za obrti, in ljudje mislijo, da se to ne dá po domače povedti. Evo tu Vam je knjiga, ki Vam tesarjem, zidarjem i. dr. podaja strokovne izraze v domačem jeziku. Cena knjižici je 20 kr., po pošti 2 kr. več. Nadejamo se, da bode naše občinstvo sploh, ki se zanimiva za domače slovstvo, rado seglo po temu izdelku marljivega nabiratelja.

Razne reči.

— Kvelikemu nožu velike vilice! Nekje so imeli dragonce, katerih eden je bil silno surov s kmeti. Domačega gospodarja hotel je s tem vgnati v kozji rog, da mu je svojo svitlo sablo golo na mizo položil. Kmet gre v hlev po gnojne vile in jih tudi poleg sable na mizo položi. „Kaj pa to? zarohni dragonce nad njim.“ „O nič, nič, pravi gospodar, tako velikemu nožu spodobijo se vendar tudi primerne vilice!“ Pomagalo je. Dragonce se je poboljšal.

— Meteor v Ameriki. V Ameriki je vse izredno veliko, zakaj bi tudi vremenski kamni (meteor) ne bili večji kakor drugi. 26. septembra je nastal pri lepem dnevu neznan ropot in bobnenje, ljudje so se močno prestrašili in mislili, da je potres. A kaj je bilo? Neznansko velik meteor se je v zraku razpočil in na zemljo padel. Delavci na polji so najdlji več koščekov in hoté jih poslati zemljeznancu Zieglerju, profesorju zemljelovja na Alleghany colieg. Na 30 milj (angleških) v okolici Pittsburga so čuli ropot gromu podobov.

— Katalikov po vsem svetu je od 275—300 milijonov, tako je preračunal „Osservat. Romano“ na podlagi statistike podane po misijonarjih. Sicer se je bralo 211 milijonov.

— Kako naj bode ležišče po noči obrnjeno. Od severa, ali bolj natanko od severo-vzhoda proti jugu. V Bruselju na Belgijskem je umrl zdravnik 107 let star, rekel je: Po moji smrti boste zvedeli, zakaj sem toliko let doživel? V njegovih spisih

so najdlji med drugim to-le, da naj človek po noči spava z glavo na sever obrnjeno, ker magnetični tokovi naše zemlje gredo od severa proti jugu. V takem položaju si človek najbolj odpočije. Že dlé časa je znano, da magnetični tok veliko vpliva na življenje človekovo. — No, če to res, kaj pomaga; marsikdo to sredstvo lahko poskusi, saj je po ceni.

— Klej za bukvoze. 4 dele lima se namoči v 15 delih mrzle vode za nekaj ur, potem se toplo segreje, dokler da postane vsa tekočina čista, in ko se je včistilo, se dodene še 65 delov vrele vode vmes in to se vse pridno meša. — V drugi posodi se dene med 30 delov popa iz štirke (Stärkekleister) 20 delov mrzle vode med mešanjem, tako da je vse mlečnata tekočina brez kepe, v to se pa vlije vroče razkuhan lim med mešanjem, vse naj nekaj malega vré. Ko se je razhladilo, se dodá 10 kapljic karbolne kisline, da se zmes ne spridi.

Telegrami.

Dunaj, 20. okt. Poslaniška zbornica. Predsednik naznani, da se delegacije prično 22. t. m. opoldne. O zapisniku včerašnje seje omenil je poslanec Fiegl, da se predsednik ni oziral na njegov predlog, da bi bil ministerskega predsednika k redu pozval. Smolka je rekel, da je ta predlog odbil. Adresna debata se nadaljuje.

Pariz, 19. okt. V Senskem okrožji zmagali so povsod republikanci. Dobili so po 290.000 do 247.000 glasov. Konservativci pa po 136.000 do 105.000. Skupni izid razun Pariza je sledeči: 26 konservativcev in 208 republikancev. Bodoča zbornica imela bo blizo 200 konservativcev in 348 republikancev, in bodo zastopani v njej jako odločni monarhisti in silno razdraženi radikaleci. Gledé tega se nekteri nadjajo, da bodo kmalo zopet volitve.

Tuji.

18. oktobra.

Pri **Maltcu**: Maks Löwensohn, trgovec, z Dunaja. — Oton Hochhauser in J. Bertagnoly, trg. pot., z Dunaja. — Janez Berger, c. kr. stotnik, z družino, iz Sarajeva. — Pavel Stojanović, zasebnik, iz Pančove. — Dr. vitez Wurzbach-Tannenber, zasebnik, s soprogo, iz Berchtesgadenu. — Dr. Norbert Gassner, odvetn. kandidat, iz Beljaka. — Grofinja Frank, zasebnica, iz Kamnika. — Karl Schutzbier, c. k. poročnik, iz Ljubljane.

Pri **Stonu**: Prine Polignac, zasebnik, s soprogo, iz Podweina. — Knevinja Rohan, s hčerjo, iz Prage. — Karl Braune in Julij Witteche, zasebnika, z Dunaja. — Henrik Byolo, trg. pot., iz Brna. — V. Glaser, lesni trg., iz Trsta. — Barešič in Winterhalter, zasebnika, iz Karlova. — Marija Kanduseher, zasebnica, z družino, iz Celja. — Janez Triler, c. k. notar, iz Loke.

Pri **Tavčarji**: Ferd. Hauord, agent, z Dunaja. — Jak. Navoda, zasebnik, iz Tržiča.

Pri **Bavarskem dvoru**: Josip Mayer, živinski trg., iz Monakovega. — N. Lavčarič, zasebnik, iz Reke. — A. Grčar, zasebnik, iz Celja.

Pri **Južnem kolodvoru**: Rihard Kreuter, c. k. vladni kocijist, s soprogo, iz Celoveca. — Andr. Defnus, medicinar, iz St. Janža. — Josip Uršič, župnik, iz Pazna. — Malič in Münzberg, topn. podčastnika, iz Sarajeva.

Pri **Virantu**: A. Siegmund, učitelj, iz Baldramsdorfa. — Stanislav Novak, učitelj, iz Čateža.

Bolezni vsake vrste, posebno pa bolehní živci, epilepsija, slab želodec, zvonjenje in trganje po ušesih, slab posluh, bolezen v glavi, migrena, bledica in hromost ozdravljajo se na slavnoznani **zasobni kliniki „Freisal“ v Solno-gradu**. Pri bolnikih, ki so bolehalí na pljučih in pri nadušljivih dosegli so se ondi že v štirih tednih čudoviti vspehi. Kdor želi več zvedeti, obrne naj se na omenjeno kliniko in priloži marko za odgovor. (2)

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

20. oktobra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	81 gl. 80 kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	82 „ 20 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	108 „ 25 „
Papirna renta, davka prosta	98 „ 40 „
Akcije avstr.-ogerske banke	857 „ — „
Kreditne akcije	282 „ 20 „
London	125 „ 25 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 95 1/2 „
Ces. cekini	5 „ 92 „
Nemške marke	61 „ 60 „

Od 19. oktobra.

Ogerska zlata renta 4%	97 gl. 55 kr.
„ papirna renta 5%	90 „ 55 „
Akcije anglo-avstr. banke	200 glid. 98 „ — „
„ Landerbanke	99 „ 50 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	565 „ 25 „
„ državne železnice	276 „ 75 „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	183 „ — „
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 127 „ — „
4% „ „ 1860	500 „ 139 „ 50 „
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 169 „ — „
„ „ 1864	50 „ 167 „ 50 „
Kreditne srečke	100 „ 175 „ — „
Ljubljanske srečke	20 „ 21 „ — „
Rudolfove srečke	10 „ 17 „ 50 „

V „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani se dobiva pred kratkim izšla knjižica:

Novomeško okrajno glavarstvo.

Zemljepisno-zgodovinski opis.

Sodelovanjem učiteljev Novomeškega okraja spisal

O. Florentin Hrovat,

šolski voditelj in načelnik okr. učit. knjižnice v Novem mestu.

(Ponatis iz „Slovenca“.)

Knjiga obseza 80 strani v osmrki in veljá mehko vezana 20 kr., trdo vezana pa 30 kr., po pošti 5 kr. več.

V najem se dá žaga in mlin

oboje iz novega izdelano, ob dobri in močni vodi, kjer je tudi mnogo lesa pri rokah. Mlin je na štiri tečaje in ob cesti Ribnica-Sodražica-Bloke-Rakek. Če bi se našel dober kupec, se oboje skupaj s posestvom vred, ktero blizo 30 orlov meri, tudi prodá. Več o tem pové Ivan Pakiz (Podgorski) v Zamostel, pošta Sodražica. (1)

Zahvala in priporočilo.

Zahvaljujoč se za mnogostransko zaupanje mojim častitim kupovalcem in naročevalcem izmed mestjanstva in velečastite duhovščine, si usojam naznanjati, da imam za

zimsko sezono

v zalogi najboljše angleško, francosko in moravsko blago in se priporočam tedaj velečastitemu p. n. občinstvu za narejanje oblek po najmodernejšem kroji z zagotovilom jako realne in kolikor mogoče cene postrežbe. (4)

Z velespoštovanjem

F. CASSERMANN,

v Ljubljani, Gledališne ulice št. 6. v Pauschinovi hiši.

Ravnokar je izšla ter se dobiva v **Katoliški Bukvarni v Ljubljani** knjiga:

Kmetom v pomoč.

Narodno-gospodarska razprava.

Spisal

IVAN BELEC,

župnik.

Knjiga obsega 9 pól v osmrki. — Cena ji je 25 kr., po pošti 5 kr. več, kdor jih vzame deset skupaj, dobi najjako brezplačno.

Ivan Lapajne v Krškem

je izdal in ima v zalogi sledeče (32)

knjige in knjižice za ljudske šole in učitelje:

a) Praktično metodiko	cena — gl. 80 kr.
b) Prvi poduk	— „ 60 „
c) Fiziko in kemijo	— „ 60 „
d) Prirodopis	— „ 56 „
e) Zemljepis	— „ 26 „
f) Geometrijo	— „ 24 „
g) Malo fiziko	— „ 23 „
h) Domovinoslovje	— „ 20 „
i) Pripovedi iz zgod. Štajerske	— „ 6 „
j) Opis krškega okraj. glav.	— „ 30 „
k) Zgodovina Štaj. Slovencev	1 „ 20 „

Isti pisatelj ima v zalogi tudi razne pisanke in risanke, mali slovenski zemljevid kranjske dežele z deli sosednih kronovin, cena 1 kr., ter slovensko-nemški zemljevid Avstrijsko-Ogerske, cena 1 kr., in zemljevid Krškega okrajnega glavarstva, cena 5 kr.

Umetne

zobe in zobovja

ustavlja po najnovejšem ameriškem načinu brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckega mostu, I. nadstropje.